

SEPTAKORDI

$$\begin{array}{cccc|cccc|cccc|cccc} 7 & = & 7 & = & 7 & = & 7 & & 8 & & 6 & = & 6 & & 4 & = & 6 & & 2 & = & 4 & = & 6 \\ & & 5 & & 5 & & 3 & & 7 & & 5 & & 5 & & 3 & & 4 & & 2 & & 4 & & 4 \\ & & & & 3 & & 3 & & 3 & & 3 & & 3 & & 3 & & 3 & & 2 & & 2 & & 2 \end{array}$$

V SEPTAKORD je isti u molu i u duru. Ima *dva kritična tona*: vođicu i septimu. *Vođica* se uvek razrešava za sekundu naviše, a *septima* uvek za sekundu naniže.

V septakord može da se javi i kao potpun i kao nepotpun. Kad je nepotpun, to znači da mu se treba izostaviti jedan ton - to je uvek kvinta septakorda. Tada mu se udvaja osnovni ton (dva puta osnovni ton + terca + septima).

Načini uvođenja septime:

- 1) postupno uvođenje - iz oktave u septimu;
- 2) može se zadržati u istom glasu, kao zajednički ton iz prethodnog akorda;
- 3) u septimu se može uskočiti.

Veze V septakorda:

V septakord se uglavnom vezuje sa I stupnjem, mada se može vezati i sa VI stupnjem.

V⁷ - I⁵ : ako se kritični tonovi razreše po pravilu, onda će se potpun V⁷ morati razrešiti u nepotpun I⁵, a ako je V⁷ nepotpun, pravilnim vođenjem glasova razrešiće se u potpun I⁵. da bi u ovoj vezi oba akorda bila potpuna, mora da se vrši licencija vođice za tercu naniže ili licencija septime za sekundu naviše.

- Ako bas skače manji skok - skok kvarte, vrši se licencija vođice za tercu naniže, pod uslovom da je vođica u unutrašnjem glasu.
- Ako bas skače veći skok - skok kvinte, vrši se licencija septime za sekundu naviše, pod uslovom da je septima u unutrašnjem glasu i ispod vođice. Ako je septima iznad vođice, nastaju paralelne kvinte, pa ne može doći do licencije.

V⁷ - I⁶ : mora se vršiti licencija septime za sekundu naviše.

V⁷ - VI⁵ : bas i vođica idu naviše, a ostali naniže, a u VI kvintakordu se obično udvaja terca. Ako je V⁷ nepotpun, a treba ga vezati sa VI stupnjem, onda i dalje ostaje pravilo bas i vođica naviše, ostali naniže, ali se javlja jedan malo veći melodijski skok u jednom od gornjih glasova.

V KVINTSEKSTAKORD je obrtaj u kome se u basu nalazi vođica, pa se on mora razrešiti u I⁵. Ovde se sve razrešava po pravilu: vođica ide postupno naviše, septima postupno naniže, a zajednički ton se zadržava.

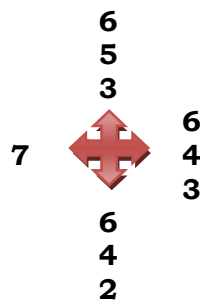
V TERCKVARTAKORD se vezuje i sa I⁵ i sa I⁶. Prilikom veze sa I⁵ sve se vezuje po pravilu. Prilikom veze sa I⁶ obavezna je *licencija septime*. Ona može biti za sekundu naviše, što je manje dobar slučaj, jer se tada u I⁶ dobija udvojena terca. Mnogo bolje rešenje je licencija septime za kvartu naniže, što je i karakteristično za ovu vezu. Tada u I⁶ dobijamo udvojenu sekstu sekstakorda.

V SEKUNDAKORD ima septimu u basu, pa se on mora razrešiti u I⁶ (ne može se razrešiti u I⁵)! Ovde takođe nema nikakvih licencija.

U kadenci je najbolje da V^7 bude u osnovnom obliku, jer bas tada skače ili za kvintu naniže ili za kvartu naviše. Eventualno bi se u kadenci mogao upotrebiti i V kvintsekstakord. V terckvartakord nije zgodan u kadenci i treba ga izbegavati. V sekundakord se ne može javiti u kadenci, jer se uvek razrešava u I sekstakord, kojim se zadatak ne može završiti.

II SEPTAKORD spada u glavne četvorozvuke. U duru je mali molski, a u harmonskom molu i molduru je poluumanjeni septakord. To je najjači akord S funkcije koji se upotrebljava u harmoniji, jer su u njemu sadržani i II^5 i IV^5 . Najjači obrtaj II^7 je II kvintsekstakord, koji u basu ima subdominantu. Posle njega po upotrebi dolazi II septakord, a onda svi ostali obrtaji. Najjači vid potpuno autentične kadence je $II^{6_5} - V - I$.

II^7 ima samo jedan kritičan ton i to je septima, koja se uvek kreće postupno naniže. Najčešće se vezuje sa V^5 - suprotno basu. Može se vezati i sa V^7 . To je veza dva kvintno srodna septakorda. Vezuju se po tzv. „**kompas šemi**“ : ako je prvi akord septakord, drugi mora biti terckvartakord i obrnuto; ako je prvi akord u vezi kvintsekstakord, drugi mora biti sekundakord i obrnuto. Svi septakordi koji su u prividno dominantnom odnosu vezuju se po „**kompas šemi**“.

Postoji i odstupanje od ove šeme. Ako se vezuju dva septakorda u osnovnom obliku, onda jedan od njih mora biti nepotpun.

II KVINTSEKSTAKORD se vezuje sa I stupnjem plagalno. Ta veza se često javlja i zove se „veza na način dodate sekste“ (**sikst ažute**). Ova veza se posmatra kao veza IV^5 sa dodatom sekstom i I stupnja. Ovde septima gubi svoju kritičnost i ostaje da leži kao zajednički ton. Umesto septime, kritičan ton je postala dodata seksta, koja mora da se razreši postupno naviše, tj. u tercu I kvintakorda.

Kad god se vezuje bilo koji S septakord sa I stupnjem, tu uvek septima S septakorda ostaje da leži u istom glasu, zadržana kao zajednički ton.

VII SEPTAKORD ima vođicu kao osnovni ton, pa se zove još i vođični septakord. Spada u grupu glavnih četvorozvuka. Ima isključivo D funkciju i dva kritična tona - vođicu i septimu, koji se razrešavaju po pravilu. Nema nikakvih licencija.

VII^7 je u duru poluumanjeni, a u harmonskom molu i molduru umanjeni septakord. Pošto umanjeni četvorozvuk mnogo više vuče ka razrešenju u I stupanj, mnogo se više upotrebljava od poluumanjenog, pa se zato u duru koristi VII^7 iz moldura.

VII^7 je vrlo blizak i sličan V stupnju, pa ga neki shvataju kao sastavni deo V nonakorda. Najčešće se razrešava u I stupanj, mada se može razrešiti i u VI stupanj. U III stupanj se razrešava samo u sekvencama.

Razrešenja V⁷

$$V^7 \rightarrow I^5 \text{ ili } I^6$$

$$V^6 \rightarrow I^5$$

$$V^4 \rightarrow I^5 \text{ ili } I^6$$

$$V^2 \rightarrow I^6$$

Razrešenja VII⁷

$$VII^7 \rightarrow I^5$$

$$VII^6 \rightarrow I^6$$

$$VII^4 \rightarrow I^5 \text{ ili } I^6$$

$$VII^2 \rightarrow I_4^6, \text{ pa se uopšte ne upotrebljava}$$

Pri razrešenju VII⁷ u I stupanj, postoji mogućnost nastajanja paralelnih kvinti. Ako se u vezi VII⁷ - I septima VII⁷ javi iznad terca VII⁷, prilikom suprotnog vođenja glasova obavezno nastaju zabranjene paralelne „*Skarlatijeve kvinte*“. Te kvinte se moraju izbeći, i to tako što se u I stupnju udvoji terca kvintakorda.

Ukoliko se u vezi VII⁷ - I terca VII⁷ nađe iznad septime VII⁷, pri vođenju glasova suprotno basu nastaju dozvoljene paralelne kvarte, pa se u I stupnju udvaja osnovni ton.

Elipsa (*eliptično razrešenje*) je iznenadno, neočekivano razrešenje:

$$V \rightarrow [IV] II \text{ ili } V \rightarrow [IV] VII$$

Lanac elipsi predstavlja nekoliko uzastopnih iznenadnih razrešenja:

$$V \rightarrow [VI] V \rightarrow [III] DD - V - I$$